

panelið

við-merkingar

Føroyskur skúli — og hvat so?

Hesi seinastu árin er nógv sagt og skrivað um innihaldið i skúlskapinum her á landi, og nevndir hava sitið i hópatali hvør á sínum øki og útarbeitt ymisk uppskot til nýggjar lógir fyri t.d. sjómansskúlan, lærarskúlan, ymsu vinnuskúlnar, fólkskúlan o.s.fr. Týðningarmesta álitid sum arbeitt hevur verið við av øllum hesum er sjálvsagt uppskotið til nýggja fólkskúlalóg, sum jú kemur at raka alt tað uppvaksandi ættarliðið i landi okkara, og sum

havt eina sonevnda prinsipp-debatt um hvørja leið ið skúlin eigur at halda i framtíðini, hvat endamálið er við skúlanum, hvørjum hann skal tæna o.s.fr. Men her hevur verið sum i gróvini, i staðin fyri hevur ein óivað vælmeint skúlastjórn sett nevndir niður av sínum eitingum, sum hvør i sínum lagi hava lagt rúgvismikil álit fram fyri almenningin fyri at fáa eitt tjak i gongd, men úrslitið hevur verið so sum so, m.a. av tí einfaldu orsök at arbeitt hevur verið uttan nakað fast stavnhalð frá politikaranna síðu. Tað er skylda teirra at stinga leiðirnar út i samfelagnum, eisini tá talan er um skúla. Tað kundi sæð út sum, at skúlin ikki eigur nakran góðan innan tinggátt, burtursæð frá tá talan er um kristindomsundirvísing! Teir sum veruliga skuldu havt tað avgerandi orðið at siga i føroyska skúlaferkinum, nevniliga politikararnir, teir tiga. Vit fáa i staðin fyri eitt hálvavegna diktat frá nokrum fáum nevndarmonnum, sum i veruleikanum siga hvar skápið skal standa, og hetta er ikki júst máttin at okja álitid á demokratið uppá — her er jú beinleiðis talan um eitt fámannaveldi, sum i veruleikanum situr og ræður. Somu menn ganga aftur i fleiri nevndum.

Áðrenn hesa týðningarmiklu viðgerð og væntaðu samtykt av fólkskúlalógini á lögtingi i vetur, sum kemur at rokka inn i hvørt einasta heim i Føroyum, sum hava børn i skúlskyldugumaldri, má og eigur ein almenn viðgerð at fara fram i hesum máli. Tað er ov biligt nærsagt at «lumpa og lirka» hetta mál inn gjøgnum bakdyrnar.

Landsstýrismaðurin i skúlamálum hevur boðað frá at uppskotið til nýggja fólkskúlalóg verður lagt fram i hesi tingsetu, og vit hava eisini fingið at vita at umsitingin av skúlanum verður yvirtikin i nærmastu framtíð. Tíverri, vil eg siga, hevur hesin

seinri spurningurin dominerað skúlatjakinum, tí hesin spurningurin, um hvør skrivstova skal rokna og útbetala lónir o.s.fr., hevur so sera litið uppá seg i mun til hvussu skúlin verður skipaður i framtíðini.

Vit hava i árávis, m.a. frá tí politisku síðuni sum landsstýrismaðurin i skúlamálum umboðar hoyrt kravið um ein føroyskan skúla. Fólkið her á landi hevur krav uppá, at fáa at vita hvønn veg ið leiðin ber, hvat liggur i hesum hugtaki v.m. Ikki eigur at verða biðað við at almennakunngerá tær stóru linjurnar i hesum máli til eina møgulega 1. viðgerð.

Hvussu verður við framhaldsdeildini i framtíðarskúlanum? Skulu vit framvegis hava eina sundurbýtta framhaldsdeild i real og 8. flokk, sum vit kenna tað i dag ella skulu vit hava eina eindarskúlskipan? Ein føroyskur skúli inniber hann, at fólk verða læst fast hvat útbúgvingargarnaguleikum viðvikur her á landi? Hvørji eksamiu skal skúlin inn miða fram imóti i framtíðini — ella skal hann i heilatið miða fram imóti einum endaligum prógvi? Skulu møguleg prógv, sum kunnu takast i Føroyum, automatiskt liggja á hædd við tey dansku, ella skulu tað vera serlig føroysk prógv til nýtslu bert her á landi? Skal skúlin meir enn higartil miða fram imóti einum serligum føroyskum innihaldi við serligum denti á fiskivinnuna t.d. Ella hvussu við tí skúlskylduga aldrinum — flestu lond rundan um okkum hava hækkað hann úr 14 upp i 16 ár — verður tað eisini tilfellið her hjá okkum.

Hesir spurningar og mangir aðrir við mugu fram i ljósið nú, so øll áhugaði (eisini tingmenn) fáa sett seg so væl inn i hetta málið, sum til ber, og harvið fáa so nógv sjónarmið fram sum møgulegt, áðrenn endaligi lógarteksturur verður smíðaður.

Øll hini smáu praktisku málini

fyri tey sum dagliga starvast innan skúlagátt hvussu við teimum eftir umsitingarlígu yvirtøkuna? Kunnu lærarar i framtíðini framvegis t.d. læna filmir og bond frá ávikavist Statens filmcentral og Båndcentralen, bara fyri at nevna tvey undirvísingaramboð, sum nógv hava verið nýtt higartil og sum so at siga onki hevur kostað at fingið fatur á. Um farast skal eftir tí, sum landsstýri hevur vist higartil i eftirútbúgvingar-spurninginum hjá lærarunum, sum uttan iva verður fyri neyðini, so er hóast alt ikki so nógv at vænta frá tí síðuni av — kanska er ætlanin bert i framtíðini at abbonera uppá filmir frá amerikansku sendistovu i Keymannahavn i tí komandi «føroyska» skúlanum hjá harra Isaksen?

Foreldur at børnum i Føroyum hava krav uppá at fáa at vita hvaðar leiðin gongur á tí føroysku fólkskúlskúltuni. Hvat hevur skiparin Isaksen vnevndarmenn i kvittanum? Hvar er stavnhalðið? Og hvør er fyrimyndin?

Ein viðgerð um hesar omfyrinevndu spurningar i bløðum, útvarpi og annars mann og mann ímillum átti at farið fram frá nú av og til uppskotið um nýggju fólkskúlskúla fyri-liggur, men ein fyrirteytin er, at fólk hava nakað at diskutera út frá. Tola partar av uppskotinum ikki at siggja dagsins ljós? Her má haldast uppat við hesum myrkaleggingapolitikki i hesum stóra máli sum viðvikur okkara børnum. Tingið kann enn bota uppá tess forsømdu prinsipp-debatt við at lata fólkið fáa ein møguleika at tala við i skúlamálinum.

Johan Samuelsen

Í dag:

Johan Samuelsen

harumfram er grundarlagið, sum allir hinir ymsu skúlaformarnir seinri koma at byggja viðari á.

Ein kann so spyrja, hvussu henda viðgerð hevur farið fram, áðrenn endaligt uppskot til nýggja fólkskúlalóg verður lagt fram, sum fráboðað longu i hesi vetrartingsetu. Vanliga manngongdin i einhvørjum demokratiskum landi átti at verið hon, at fólkavaldu politikarar á Føroya lögtingi fyri langt síðani høvdu

Fekk størstu bótina: 40.000 kr.

Bilførarin varð i fyrsta umfari frikendur fyri at hava koyrt við kenning

«Promillubøtur» skulu til, so tær kunnu merkjast. Tað hevur danski hægstirættur staðfest, eftir at ein danskur entreprenørur er dømdur at gjalda 40.000 kr. i bót eftir teimum nýggju reglunum um koyring við kenning.

Her er talan um ta higartil størstu bótina i ferðsluni i

Danmark. Bilførarin varð i fyrsta umfari frikendur við ein undirrátt, men landsrætturin dømdi hann til at gjalda ta stóru bótina eftir teimum nýggju reglunum um koyring.

Fyri hægri rætt

Við loyvi frá lögmaráðharr-

anum skjeyt bilførarin dómin inn fyri hægri rætt, sum staðfesti bótina upp á 40.000 kr. Hægstirættur legði dent á i dómsúrskurðinum, at tað eftir fólkatingsins tykki skulu gevast bøtur, sum kunnu merkjast, tá tað snýr seg um ferðslubøtur i

sambandi við nýggja «promillumarkid».

Fýra av hægstarættardómarnum hildu, at bótin upp á 40.000 kr. var hóskandi, meðan tann fimti dómarin var av teirri áskoðan, at ein bót upp á 25.000 kr. vildi verið nógv høg.

Pláss er fyri einum næmingi.

Skrivlig umsókn.

NORÐOYA BANKI

Bilparkin økist

Um ferðslutrygd skrivur Dagblaðið i oddagrein:

— Vegir verða bygdir, breiðkaðir og asfalteraðir, fjallasmogur verða opnaðar, bilparkin økist, alt nakað, sum tíðin krevur. Men ein neyðug fylgja av hesum er, at allar góðar kreftir arbeida fyri, at ikki sorgarleikur spyrjast burtúr. Bileftirlitið, sum er tann týðningarmesti stovnurin i sambandi við ferðslutrygdina, eigur at fáa tær neyðugu jättanir, sum skulu til fyri at hesin stovnur kann hava tað neyðuga fólkið, tey neyðugu hølina og kanningartólina.

Eitt smil

Blákröss-skrivarin, Jóhannes Althvegg, skrivur panelgrein i Dagblaðnum um arbeiði sitt:

— Eitt orð, eitt blíðligt smil, ein heilsan kann gera sitt til, at eitt menniskja kemur aftur á rættkjøl. Vit hava domi um tað. Fyrst at vera fallin — síðan forfjónaður og vanvirður — er ein ræðuleiki. Sjálvt um menniskjað er fallið so djúpt i rúsevnisnýtslu, so er tó ein útvegur. Mær rennur i huga ein frásøgn: Nakrir vinnmenn spurdu einaferð ein alkoholikara um hann trúði, at Jesus i dag var forur fyri at gera vatn til vin? Hann svaraði, at i sínum heimi hevði Jesus gjørt vin og spiritus til møblar, mat og klæðir til konu og børn.

Avgjördir vesturhallir

Um Nato-fundin i Mjorkadali hevur Tingakrossur hesa viðmerking i oddagrein:

— Tað er nevniliga tað, at føroyingar tóku eina avgjörða støðu bæði i fyrria eins væl og i seinna heimsbardaga, og henda avgjörða støða var fyri bremum imóti týskinum, og i tí kalda krígunum, sum hevur verið síðani seinna heimsbardaga, hava teir eisini verið avgjördir vesturhallir i høgjunum. Tí er tað so ógvuliga strævið hjá trimum, sum við útendskum tungum royna at fáa føroyingar at snúva seg aðrar vegir. Tað er einki at ivast i, at teir fáa viðhald, sum krevja alt hervald av landinum, men skal hervald vera, so skal tað eisini vera i samarbeiði við onnur Norðurlond og Vesturheimin.

Klassabardagin

Bláðið hjá kommunistaflokkinum, Tíðin, skrivur:

— Sjónarmið okkara er, at mest týðandi samfelagsspurningurin, størsti stríðsspurningurin, er klassabardagin. Hin fremsti spurningurin at taka støðu til i nútíðini er spurningurin um, hvørji klassaáhugamál, ein politiskur flokkur stríðist fyri. Og so mugu allir aðrir spurningar — eisini hin tjóðskaparligi — laga seg eftir hesum grundsjónarmiði.